

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

Rędziny

4773

1. Nazwa

RZYMSKO-KATOLICKI KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. OTYLII

NMP NIEOSTAJĄCEJ
POMOCY

2. Czas powstania

1897-1901

4. Adres

ul. Wolności (117) naprzeciw nr 116

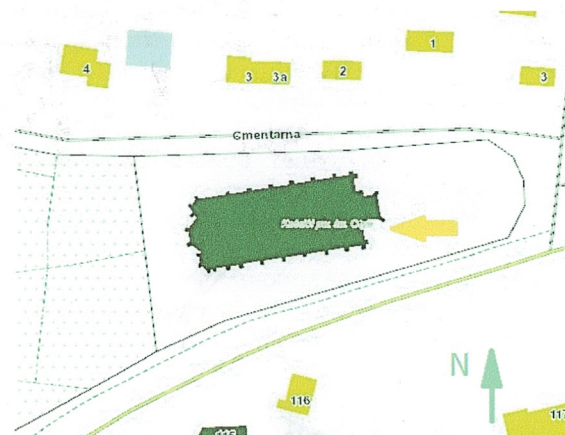
nr ewidencyjny działki 76/2

nr księgi wieczystej [REDACTED]

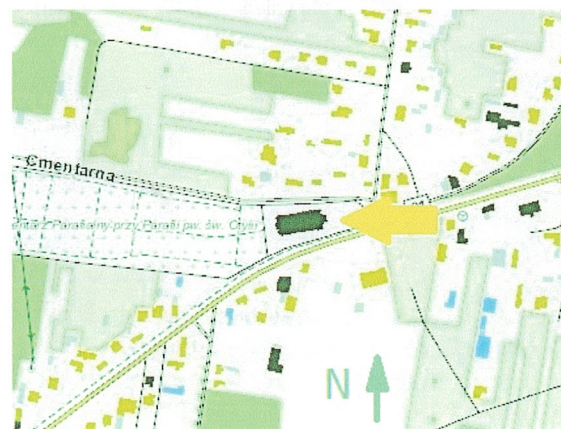
11. Materiały graficzne

Elewacja wschodnia (frontowa)

Plan sytuacyjny skala 1:1000

Plan sytuacyjny skala 1:5000

5. Przynależność administracyjna

województwo śląskie

powiat częstochowski

gmina Rędziny

6. Współrzędne geograficzne

N: 50°51'27.629", E: 19°12'40.409"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

1220 r. - Randzyny

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat. pw. św. Otylii w Rędzinach

9. Użytkownik i jego adres

Parafia rzym.-kat. pw. św. Otylii w Rędzinach

10. Formy ochrony

Wpis do rejestru zabytków
nr A/431/88
z dnia 27 maja 1988 r.

12. Historia

Pierwotna, drewniana kaplica pw. św. Otylii w Rędzinach przypuszczalnie powstała w 1380 r. Na jej miejscu został wzniesiony murowany kościół pod tym samym wezwaniem. Od 6 lipca 1624 r. Rędziny stanowiły filię parafii w Mstowie. Obiekt został konsekrowany w 1625 r. przez biskupa krakowskiego Adama Górskiego. Samodzielna parafia w Rędzinach została erygowana w 1866 r. przez biskupa wrocławskiego Michała Marczewskiego. W 1897 r. kościół został rozebrany na potrzeby wzniesienia nowego budynku sakralnego. Obecny kościół powstał w latach 1897-1901 dzięki staraniom ks. Bolesława Wróblewskiego oraz przy wsparciu finansowym parafian. Obiekt został zaprojektowany przez arch. Feliksa Nowickiego i wykazuje się cechami stylu neogotyckiego. Konsekracja kościoła odbyła się 4 lipca 1903 r. i dokonał jej biskup Stanisław Zdzitowiecki. Obiektowi nadano wezwanie NMP Nieustającej Pomocy. Podczas I wojny światowej kościół został uszkodzony. Jego remont, dzięki staraniom ks. Jana Łabędy, miał miejsce w latach 1921-1923. Wówczas dobudowano przypory zewnętrzne. Następnie remontowi została poddana wieża. W latach 1948-1954 ks. [REDAKTOWANO] uporządkował obszar przy kościele i ogrodził go murem. Po 1966 r. ankrowano mury kościoła i wieży, wniesiono kolejne szkarpy przyporowe oraz uzupełniono tynki. Przeprowadzono również remont plebanii oraz budynków gospodarczych. Ufundowano trzy dzwony, nowe ławki oraz cztery dębowe konfesjonały. W 1994 r. podjęto roboty remontowe mające na celu zabezpieczenie wieży kościoła, rozebrano pinakle stojące na przyporach oraz przeprowadzono prace rekonstrukcyjno-konserwatorskie przypory pod rozebranym pinaklem i uszkodzonego gzymsu nad oknem głównym. Projekt aranżacji prezbiterium został wykonany przez arch. Mazurę w 1996 r. W 2002 r., w związku ze złym stanem technicznym okien, zdecydowano się na ich systematyczną wymianę. W 2004 r. na skutek czynników atmosferycznych został uszkodzony krzyż wieńczący wieżę. Rok później został on odtworzony według projektu mgr inż. Mirosława Topolskiego. Kolejne prace rewaloryzacyjne miały miejsce w latach 2006-2007. Wówczas renowację przeszła elewacja wieży głównej i przypory w portalu. W 2013 r. poddano renowacji wieżę, a otwory okienne zostały wypełnione witrażami. W następnym roku renowację przeszły elewacje kruchty i dolnej części wieży oraz powstał projekt systemu elektrycznego ogrzewania kościoła. W 2015 r. rozpoczęto prace nad wzmocnieniem i stabilizacją uszkodzonej przypory.

13. Opis

a) Sytuacja

Kościół jest nieorientowany (z prezbiterium skierowanym na zachód), usytuowany w centrum miejscowości Rędziny, dominuje nad sąsiadującą zabudową. Obiekt znajduje się w bliskiej odległości od głównej drogi łączącej Częstochowę z Radomskiem. Działka, na której jest umiejscowiony, ma kształt zbliżony do trapezu. Kościół wraz z przyległym terenem otacza murowane ogrodzenie z metalowymi przesłami. Wokół niego znajduje się zieleń wysoka, głównie lipy i klony. W części wschodniej, przy ul. Kościuszki, znajduje się główna brama wejściowa prowadząca na teren kościoła. Od strony południowej, przy ul. Wolności, umieszczona jest brama boczna. Przy kościele, od strony północnej, znajduje się wolnostojąca, stalowa konstrukcja, na której zawieszone są dzwony. Od strony zachodniej rozciąga się teren cmentarza.

b) Materiał, konstrukcja, technika

Ściany - murowane, licowane czerwoną cegłą klinkierową na zaprawie wapiennej. Z tej samej cegły wykonano detal architektoniczny. Wnętrze otynkowane;
Sklepienia i stropy - nad prezbiterium, nawą główną i nawami bocznymi sklepienia krzyżowo-żebrowe;
Wieżba dachowa - brak informacji (przestrzeń niedostępna);
Pokrycie dachu - blacha płaska;
Posadzki, podłogi - w nawie głównej: terakota, czarno-białe płytki w układzie caro, w prezbiterium: posadzka marmurowa;
Schody - zewnętrzne (od strony wschodniej) - proste, jednobiegowe, kamienne; wewnętrzne - w prezbiterium: proste, jednobiegowe, granitowe;
Otwory - drzwi zewnętrzne: główne drzwi wejściowe (w fasadzie wschodniej) drewniane, dwuskrzydłowe, pełne z nadświetlem zamkniętym łukiem ostrym wypełnionym dekoracją maswerkową; drzwi w osiach bocznych: drewniane, dwuskrzydłowe, zamknięte łukiem odcinkowym; wejście boczne (w fasadzie południowej): drzwi jednoskrzydłowe, drewniane; drzwi wewnętrzne (prowadzące do zakrystii): drewniane, dwuskrzydłowe, z dekoracją płycinową; drzwi do kruchty bocznej: drewniane, płycinowe, dwuskrzydłowe, z ostrołucznym nadświetlem o wielu podziałach wewnętrznych;
Otwory okienne: (stolarka współczesna) w nawach głównej i bocznych oraz w części prezbiterialnej okna o kształcie wydłużonego prostokąta o ostrołucznym zamknięciu; okna prezbiterium i nawy głównej wypełnione witrażami; okna o zróżnicowanych podziałach wewnętrznych: okna w nawach bocznych o dwóch, poziomych podziałach, w nawie głównej i części prezbiterialnej okna wielopodziałowe z górną partią złożoną z elementów o kształcie łuku ostrego; na osi fasady duże prostokątne okno zamknięte łukiem ostrym z pionowymi laskami i kolistym maswerkem; w części oktogonalfiej wieży ostrołuczne otwory wypełnione drewnianymi żaluzjami; w bocznych częściach fasady niewielkie, prostokątne okna szczelinowe.

c) Rzut

Kościół wzniesiony na rzucie wydłużonego prostokąta, trójnawowy, 6-przęsłowy. Nawa główna jest dwukrotnie szersza od naw bocznych. Prezbiterium wydłużone, zakończone trójbocznie, ujęte trójbocznymi dobudówkami, na przedłużeniu naw bocznych: od strony południowej - zakrystią, od strony północnej: kaplicą św. Otylii.

d) Bryła

Mocno rozczłonkowana, w formie bazyliki, z dominującą, 5-kondygnacyjną wieżą w fasadzie głównej nakrytą wysokim ostrosłupowym hełmem zwieńczonym krzyżem. Nawa główna przekryta jest dwuspadowym dachem. Kalenica prezbiterium jest nieznacznie niższa. Nawy boczne kryte dachami pulpitowymi.

<p>14. Kubatura</p> <p>ok. 10 405 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>ok. 310 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>sakralne</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>sakralne</p>
<p>18. Stan zachowania</p> <p>Bryła obiektu, rzut oraz dyspozycja wnętrza pozostają nieprzekształcone od momentu budowy kościoła. Na przestrzeni lat obiekt przeszedł szereg prac związanych przede wszystkim z jego zabezpieczeniem. Kościół jest w zasadniczo dobrym stanie technicznym. Zaobserwowano fragmentarycznie, nieprofesjonalnie uzupełnione zaprawą cementową ubytki ceglanego lica i spoin (przede wszystkim od strony zach., pld.-zach. i ptn.-zach.). Zniszczenia widoczne są również na zewnętrznej stolarnie drzwiowej (drzwi w częściach bocznych nawy głównej). We wnętrzu zaobserwowano niewielkie ubytki i złuszczenia farby na ścianach w nawach bocznych.</p>		<p>19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Kościół znajduje się w dobrym stanie technicznym. Jego poszczególne elementy były sukcesywnie poddawane pracom konserwatorskim i restauratorskim. Obecnie przede wszystkim należałoby zabezpieczyć niszczące partie lica i usunąć wtórne, nieprofesjonalne, cementowe wypełnienia cegieł i spoin z uwagi na szkodliwy wpływ na stan zachowania ceglanych elewacji i obniżenie wartości estetycznych obiektu. Należałoby również podjąć prace konserwatorskie zewnętrznej stolarki drzwiowej.</p>	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Archiwum WUOZ, Delegatura w Częstochowie, Zespół kościoła i cmentarza grzebalnego Rędziny od 1988 do 2010 r., nr 615;
- Archiwum WUOZ, Delegatura w Częstochowie, Projekt aranżacji prezbiterium kościoła św. Otylii, prj. Arch. Mazur, 07.1996, nr 2275;
- Archiwum WUOZ, Delegatura w Częstochowie, Projekt budowlany – odnowienie krzyża wieńczącego wieżę kościoła, luty 2005, nr 5084;
- Archiwum WUOZ, Delegatura w Częstochowie, Projekt architektoniczno-budowlany: Renowacja elewacji kruchty i dolnej części wieży kościoła parafialnego w Rędzinach, nr 9420;
- Archiwum WUOZ, Delegatura w Częstochowie, Projekt wykonawczy systemu elektrycznego ogrzewania kościoła, nr 9457;
- Archiwum WUOZ, Delegatura w Częstochowie, Opracowanie techniczne dot. Wzmocnienia i stabilizacji uszkodzonej przypory kościoła, nr 9638.

23. Bibliografia

- Katalog zabytków sztuki w Polsce, tom Vi, dawne województwo katowickie, pod red. I. Rejduch-Samkowej i J. Samka, z. 4, dawny powiat częstochowski, Warszawa 1979, s. 41-42.

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Tekst Sabina Rotowska-Śpiewak, OT NID w Katowicach

plany, rysunki Agata Mucha OT NID w Katowicach

fotografie Sabina Rotowska-Śpiewak, OT NID w Katowicach

2017
Rotowska-Śpiewak Mucha

26. Załączniki

5 załączników

1. Miejscowość	Rędziny	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres RZYMSKO-KATOLICKI KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. OTYLII	6. Zawartość załącznika c.d. pkt 13
2. Gmina	Rędziny		
3. Powiat	częstochowski		
4. Województwo	śląskie		

a) Elewacje

Elewacje ceglane, oszkarpowane

Elewacja frontowa, wschodnia (ul. Kościuszki) – trójdzielna, z 5-kondygnacyjną wieżą na osi. Po jej bokach znajdują się cofnięte elewacje naw bocznych. Wieża jest jednoosiowa, od trzeciej kondygnacji przechodzi z formy czworobocznej w ośmioboczną. W przyziemiu kondygnacji mieści się ozdobny portal, ujęty przyporami, zwieńczony wimpergą i pinaklami umieszczonymi po bokach. W drugiej kondygnacji znajduje się duże, ostrołuczne okno wypełnione maswerkiem. Powyżej wieża zdobiona jest ostrołuczными, zblendowanymi wnękami. Nad nimi, w środkowej części, umieszczono okrągłą tarczę zegarową. Kondygnacja czwarta i piąta jest ośmioboczna. Każdy z boków zwieńczony jest trójkątnym szczytem. Do boków wieży (od strony południowej i północnej) przylegają niższe partie naw bocznych. W ich dolnej części znajdują się otwory wejściowe o dwuskrzydłowych, drewnianych drzwiach. Powyżej umieszczono po jednym prostokątnym oknie zamkniętym łukiem ostrym, zwieńczonym attyką złożoną z rzędu zblendowanych otworów okiennych, do której w narożnikach przylegają wieżyczki schodkowe zakończone pinaklami.

Elewacja boczna, południowa (ul. Wolności) – trójczłonowa, składa się z partii wieżowej, górnej części nawy głównej, nawy bocznej i części prezbiterialnej. Człon od strony wschodniej, przylegający do partii wieżowej, jest wysunięty przed część nawy bocznej. Wpisano w niego jedno prostokątne okno zamknięte łukiem ostrym ujęte po bokach szkarpmi. Powyżej znajduje się attyka złożona z rzędu niewielkich, prostokątnych, zblendowanych otworów, flankowana szkarpmi zwieńczonymi dwuspadowym dachem i pinaklami. W części 5-osiowej nawy bocznej znajduje się pięć podwójnych otworów okiennych prostokątnych zakończonych łukiem ostrym. Poszczególne pary okien oddzielone są od siebie lizenami z dostawionymi do nich niższymi szkarpmi nakrytymi dachem pulpitowym. Całość obiega ceglany gzyms wieńczący. Powyżej (w części nawy głównej) umieszczono rząd pojedynczych okien prostokątnych zamkniętych łukiem ostrym oddzielonych analogicznie lizenami i zwieńczeniu w postaci ceglanego gzymsu. Od strony zachodniej znajduje się dobudówka, pełniąca funkcję kaplicę św. Otylii, oddzielona od zasadniczej części nawy za pomocą sterczyny zwieńczonej dwuspadowym daszkiem. W części środkowej dobudówki umieszczono jedno prostokątne okno wpisane w płytką wnękę o tym samym wykoju flankowaną szkarpmi. Część dobudówki od strony zachodniej jest trójboczna. W części od strony południowej wpisano jedno prostokątne okno, a od strony zachodniej znajduje się zblendowany otwór okienny o takim samym kształcie.

Elewacja boczna, północna (ul. Cmentarna) – analogiczna jak elewacja południowa. Od strony zachodniej znajduje się fragment dobudówki, niższej od partii nawowej, z wpisanymi trzema prostokątnymi oknami o ostrołucznym zakończeniu. Od strony zachodniej dobudówka jest trójboczna, oszkarpowana. W partii od strony pld.-zach. umieszczono prostokątny, zblendowany otwór zwieńczony łukiem ostrym, a w części od strony zachodniej wpisano, na każdym z boku, po jednym otworze okiennym o tym samym wykoju.

Elewacja zachodnia – część prezbiterialna jest oszkarpowana i zakończona trójbocznie. W każdej osi znajduje się ostrołuczny otwór okienny, w partii środkowej zblendowany, w członach bocznych wypełnione są witrażami. Od strony południowej i północnej widoczne są trójboczne apsydy naw bocznych, oszkarpowane z prostokątnymi, zblendowanymi otworami okiennymi zakończonymi łukiem ostrym.

b) Wnętrze

Trójnawowe, korpus nawowy 6-przęsłowy, prezbiterium wydłużone 2-przęsłowe, zakończone 3-boczną apsydą, od strony północnej flankowany aneksem (mieszczącym pomieszczenia kruchty) na przedłużeniu nawy bocznej. Od strony południowej do nawy bocznej przylega zakrystia zakończona trójbocznie. Przestrzeń nawowa jest oddzielona od części prezbiterialnej łukiem tęczowym ostrym. Nawy oddzielone są ostrołukowymi arkadami wspartymi na czworobocznych filarach, po których spływają służki. Pola sklepienia nawy głównej i naw bocznych oddzielone gurtami o wykroju ostrołukowym. Gurty naw bocznych opierają się na smukłych pilastrach o kapitelach kostkowych. W nawie głównej kostkowe kapitele zdobione motywami roślinnymi. Chór muzyczny występuje w pierwszym przęśle nawy głównej. Murowany, otwarty arkadą o łuku półkolistym. W przestrzeni między arkadą a balustradą wpisana jest dekoracja o motywie maswerku wpisanego w okrąg. Balustrada chóru jest pełna, składa się z rzędu zblendowanych, niewielkich otworów zakończonych łukiem ostrym oddzielonych od siebie półkolumnami.

c) Wyposażenie

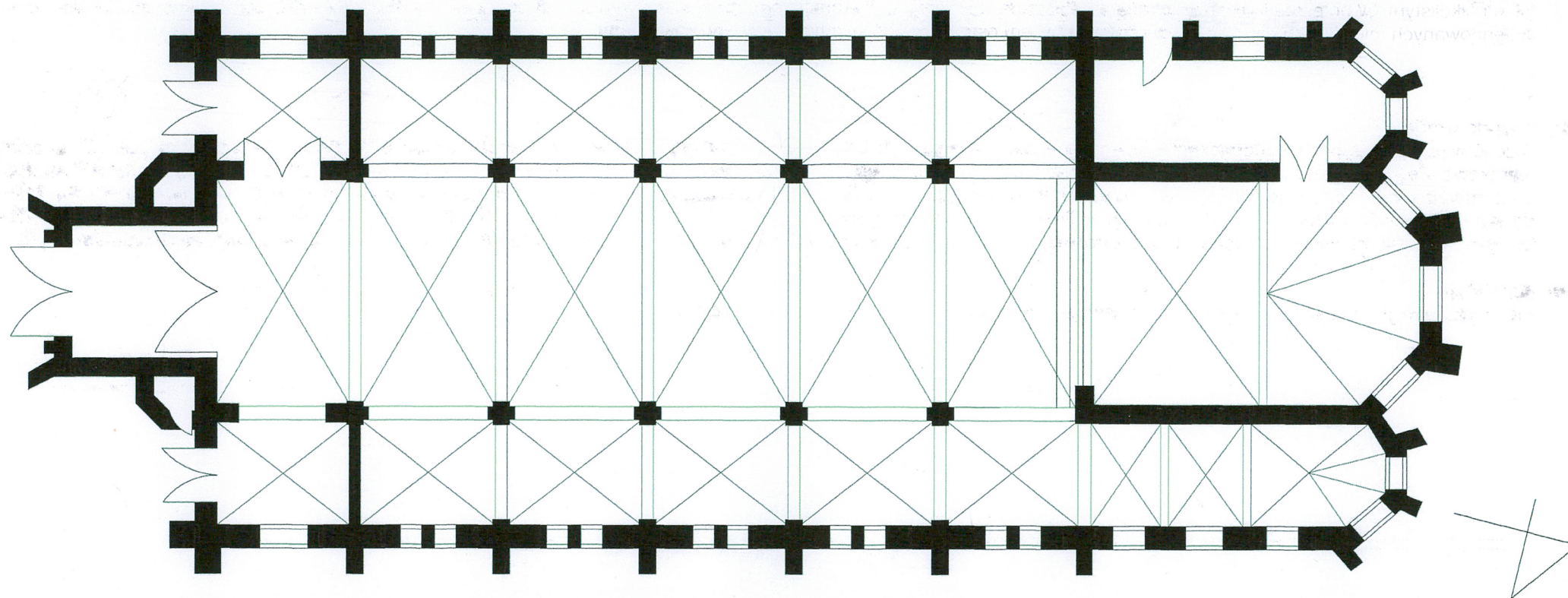
Część wyposażenia pochodzi z pierwotnego kościoła wzniesionego w 1624 r. Należy do niego m.in.: XVII-wieczna, barokowa, kamienna chrzcielnica z puklowaną czarą, barokowe obrazy: przedstawienie „św. Otyli” (w neogotyckim ołtarzu bocznym, po stronie północnej), datowane na 1. poł. XVII w. (z postacią fundatora Andrzeja Strzembosza, prepozyta mstowskiego); wizerunek Matki Boskiej Szkaplerznej z XVII w. zdobiony trybowaną, srebrną sukienką z 2. poł. XVIII w. (w ołtarzu głównym), Matka Boska z Dzieciątkiem (prawdop. XVII w.), Matka Boska Częstochowska (XIX w.) (w wyodrębnionej kaplicy przy kruchcie); Chrzest Chrystusa, (2. poł. XIX w.). Rzeźby: Chrystus Zmartwychwstały. Tablica wotywna z czarnego marmuru dębnickiego, ufundowana 1826 r. przez Jana Szydłowskiego przedstawiająca fundatora oraz św. Otylię.

d) Instalacje

Elektryczna, nagłaśniająca, grzewcza (ogrzewanie elektryczne), odgromowa, wodno-kanalizacyjna.

1. Miejscowość	Rędziny	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres RZYMSKO-KATOLICKI KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. OTYLII	6. Zawartość załącznika Rzut przyziemia
2. Gmina	Rędziny		
3. Powiat	częstochowski		
4. Województwo	śląskie		

1. Rzut przyziemia, skala 1:200

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

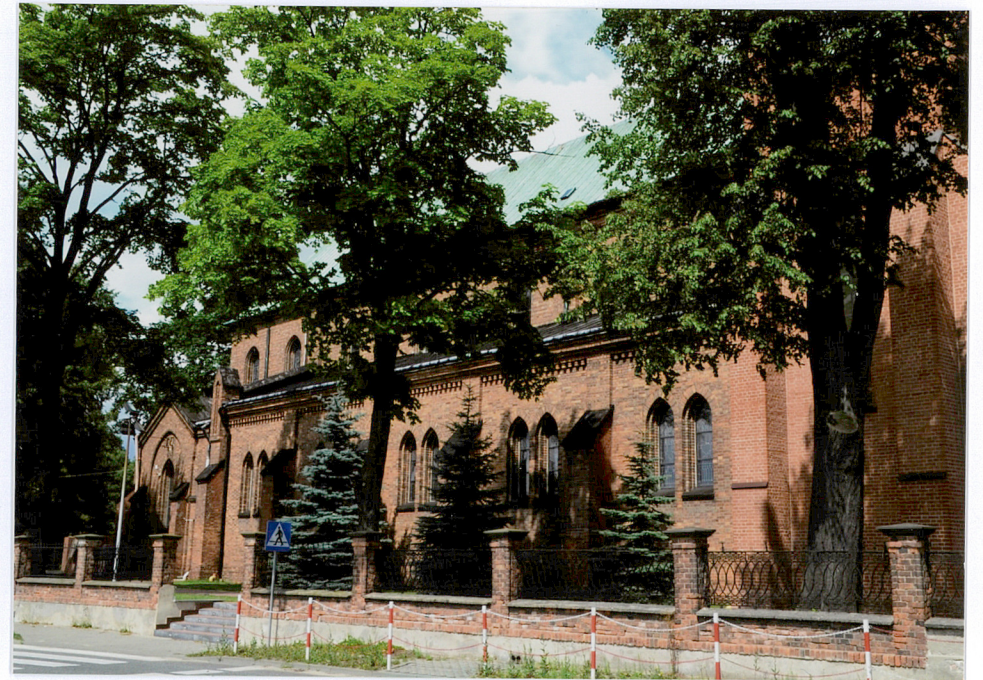
Sabina Rotowska-Śpiewak
(NID OT Katowice)
sierpień 2017 r.

Rotowska-Śpiewak

2. Fragment fasady bocznej (południowej)

3. Fragment fasady bocznej (południowej)

1. Miejscowość	Rędziny	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres RZYMSKO-KATOLICKI KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. OTYLII	6. Zawartość załącznika Fotografie
2. Gmina	Rędziny		
3. Powiat	częstochowski		
4. Województwo	śląskie		

4. Fragment wieży (od strony południowej)

5. Część prezbiterialna (od strony zachodniej)

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Sabina Rotowska-Śpiewak
(NID OT Katowice)
Sierpień 2017 r.

Rotowska-Śpiewak

6. Fasada północna

7. Fragment nawy głównej (widok na część prezbiterialną)

1. Miejscowość	Rędziny	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	Rędziny	RZYMSKO-KATOLICKI KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. OTYLII	Fotografie
3. Powiat	częstochowski		
4. Województwo	śląskie		

8. Ołtarz główny

9. Fragment nawy głównej (widok na część wschodnią)

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

Sabina Rotowska-Śpiewak
(NID OT Katowice)
Sierpień 2017 r.

Rotowska-Śpiewak

10. Chór muzyczny

11. Widok na nawę boczną (północną)

1. Miejscowość	Rędziny	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres RZYMSKO-KATOLICKI KOŚCIÓŁ PARAFIALNY P.W. ŚW. OTYLII	6. Zawartość załącznika Fotografie
2. Gmina	Rędziny		
3. Powiat	częstochowski		
4. Województwo	śląskie		

12. Fragment nawy bocznej (południowej)

13. Fragment nawy bocznej (północnej)

Opracowanie
załącznika:
(data i podpis)

Sabina Rotowska-Śpiewak
(NID OT Katowice)
Sierpień 2017 r.

Rotowska-Śpiewak

14. Widok na fragment nawy głównej i bocznej - północnej